TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2007 m. vasario 15 d. *

Byloje C-292/05

dėl *Efeteio Patron* (Graikija) 2005 m. birželio 8 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2005 m. liepos 20 d., pagal 1971 m. birželio 3 d. Protokolą dėl Teisingumo Teismo įgaliojimų aiškinti 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvenciją dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Eirini Lechouritou,

Vasileios Karkoulias,

Georgios Pavlopoulos,

Panagiotis Brátsikas,

Dimitrios Sotiropoulos,

Georgios Dimopoulos

prieš

Dimosio tis Omospondiakis Dimokratias tis Germanias,

* Proceso kalba: graikų.

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans, teisėjai R. Schintgen (pranešėjas), J. Klučka, R. Silva de Lapuerta ir J. Makarczyk,

generalinis advokatas D. Ruiz-Jarabo Colomer,
posėdžio sekretorė L. Hewlett, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2006 m. rugsėjo 28 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— E. Lechouritou, V. Karkoulias, G. Pavlopoulos, P. Brátsikas, D. Sotiropoulos ir G. Dimopoulos, atstovaujamų *dikigoros* I. Stamoulis ir *Rechtsanwalt* J. Lau,

— Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos R. Wagner, padedamo profesoriaus B. Heß,

— Italijos vyriausybės, atstovaujamos I. M. Braguglia, padedamo *avvocato dello Stato* G. Aiello,

— Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos H. G. Sevenster ir M. de Grave,

— Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos T. Nowakowski,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos M. Condou-Durande ir A.-M. Rouchaud-Joët,

susipažinęs su 2006 m. lapkričio 8 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32), iš dalies pakeistos 1978 m. spalio 9 d. Konvencija dėl Danijos Karalystės, Airijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prisijungimo (OL L 304, p. 1, ir – pakeistas tekstas – p. 77), 1982 m. spalio 25 d. Konvencija dėl Graikijos Respublikos prisijungimo (OL L 388, p. 1), 1989 m. gegužės 26 d. Konvencija dėl Ispanijos Karalystės ir Portugalijos Respublikos prisijungimo (OL L 285, p. 1, toliau – Briuselio konvencija), 1 straipsnio aiškinimu.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą tarp Graikijoje gyvenančių Graikijos piliečių E. Lechouritou, V. Karkoulias, G. Pavlopoulos, P. Brátsikas, D. Sotiropoulos ir G. Dimopoulos, kurie yra ieškovai pagrindinėje byloje, ir Vokietijos Federacinės Respublikos dėl turtinės ir neturtinės žalos, jų patirtos dėl Vokietijos ginkluotųjų pajėgų veiksmų, kurių aukomis tapo jų tėvai Graikijos okupacijos Antrojo pasaulinio karo metu, atlyginimo.

Teisinis pagrindas

3 Briuselio konvencijos 1 straipsnyje, kuris sudaro jos I antraštinę dalį, pavadintą „Taikymo sritis“, numatyta:

„Ši Konvencija taikoma civilinėse ir komercinėse bylose neatsižvelgiant į teismo pobūdį. Ji netaikoma byloms dėl mokesčių, muitų ar administracinėms byloms.

Konvencija netaikoma:

1) fizinių asmenų statusui arba civiliniam veiksnumui, nuosavybės teisėms, atsirandančioms iš santuokos, testamentų ir paveldėjimo;

2) bankrotui, byloms, susijusioms su nemokių bendrovių ar kitų juridinių asmenų likvidavimu, teisminiams susitarimams, kompromisiniams susitarimams bankroto atveju ir analogiškiems procesiniams veiksmams;

3) socialiniam draudimui;

4) arbitražui.“

4 Jurisdikcijos taisyklės yra nustatytos Briuselio konvencijos 2–24 straipsniuose, kurie sudaro jos II antraštinę dalį.

5 Briuselio konvencijos 2 straipsnio pirmoji pastraipa, esanti minėtos II antraštinės dalies 1 skirsnyje, pavadintame „Bendrosios nuostatos“, numato tokią Briuselio konvencijos pagrindinę taisyklę:

„Atsižvelgiant į šios Konvencijos nuostatas, Susitariančiojoje Valstybėje nuolatinę gyvenamąją vietą turintiems asmenims, kokia bebūtų jų pilietybė, byla keliama tos valstybės teismuose.“

6 Briuselio konvencijos 3 straipsnio pirmoji pastraipa, esanti tame pačiame skirsnyje, yra suformuluota taip:

„Susitariančiojoje Valstybėje nuolatinę gyvenamąją vietą turintiems asmenims byla gali būti keliama kitos Susitariančiosios Valstybės teismuose tik pagal taisykles, išdėstytas šios antraštinės dalies 2–6 skirsniuose.“

7 Briuselio konvencijos 5–18 straipsniuose, sudarančiuose II antraštinės dalies 2–6 skirsnius, numatytos specialiosios, privalomosios ar išimtinės jurisdikcijos taisyklės.

8 Pagal Briuselio konvencijos II antraštinės dalies 2 skirsnio, pavadinto „Specialioji jurisdikcija“, 5 straipsnį:

„Susitariančiojoje Valstybėje nuolat gyvenančiam asmeniui byla kitoje Susitariančiojoje Valstybėje gali būti keliama:

<...>

3) dėl dalykų, susijusių su civilinės teisės pažeidimais, deliktu ar tariamu deliktu – vietos, kurioje buvo padarytas pažeidimas, teismuose;

4) dėl civilinio ieškinio dėl nuostolių atlyginimo ar teisių atkūrimo, grindžiamo veiksmu, duodančiu pagrindą kelti baudžiamąją bylą – teisme, priėmusiame bylą savo žinion, jeigu tas teismas pagal savo teisę turi jurisdikciją nagrinėti civilines bylas;

<...>“.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

9 Iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad pagrindinė byla susijusi su Vokietijos ginkluotųjų pajėgų kareivių įvykdytomis civilių gyventojų žudynėmis 1943 m. gruodžio 13 d., kurių aukomis tapo 676 Kalavrita (Graikija) apylinkės gyventojai.

10 1995 m. ieškovai pagrindinėje byloje pateikė ieškinį *Polymeles Protodikeio Kalavriton* siekdami, kad iš Vokietijos Federacinės Respublikos būtų priteista atlyginti turtinę žalą, taip pat neturtinę žalą bei už dvasines kančias, kurias jie patyrė dėl Vokietijos ginkluotųjų pajėgų veiksmų.

11 1998 m. *Polymeles Protodikeio Kalavriton*, į kurį Vokietijos Federacinė Respublika neatvyko, šį ieškinį atmetė motyvuodamas tuo, kad Graikijos teismai neturi jurisdikcijos jį nagrinėti, nes valstybė atsakovė, kuri yra suvereni valstybė, turi imunitetą pagal Graikijos civilinio proceso kodekso 3 straipsnio 1 dalį.

12 1999 m. sausio mėn. ieškovai pagrindinėje byloje apskundė šį sprendimą apeliacine tvarka *Efeteio Patron*, kuris 2001 m. nusprendęs, kad apeliacija atitinka formalius priimtinumo reikalavimus, sustabdė bylos nagrinėjimą, kol *Anotato Eidiko Dikastirio* (Aukščiausiasis specialusis teismas) paskelbs sprendimą kitoje byloje dėl tarptautinės teisės taisyklių, susijusių su suverenios valstybės jurisdikcijos imunitetu ir dėl jų traktavimo tarptautinės valstybių bendrijos visuotinai pripažįstamomis taisyklėmis, išaiškinimo. Tiksliau kalbant, šioje byloje buvo keliamas klausimas, viena vertus, ar 1972 m. gegužės 16 d. Balyje pasirašytos Europos konvencijos dėl valstybių imuniteto, kurios šalimi nėra Graikijos Respublika, 11 straipsnio nuostatą, pagal

kurią „Susitariančioji Valstybė negali remtis imunitetu nuo jurisdikcijos kitos Susitariančiosios Valstybės teisme, jei procesas susijęs su atlyginimu žalos asmeniui ar turtui, kuri atsirado dėl įvykio teismo vietos valstybės teritorijoje, jei žalą padaręs subjektas buvo joje įvykio metu“, reikia laikyti visuotinai pripažįstama tarptautinės teisės taisykle. Kita vertus, taip pat buvo keliamas klausimas, ar remiantis tarptautiniais papročiais toks Susitariančiųjų Valstybių imunitetu grindžiamas pagrindas taikomas prašymams atlyginti neteisėtais veiksmais ginkluoto konflikto metu padarytą žalą, kuri atsirado tam tikros grupės ar konkrečios vietovės asmenims, nedalyvavusiems mūšiuose ir karinėse operacijose.

13 2002 m. *Anotato Eidiko Dikastirio* nagrinėtoje byloje šiuo klausimu nusprendė, kad „dabartiniame tarptautinės teisės raidos etape vis dar egzistuoja visuotinai pripažįstama šios teisės taisyklė, pagal kurią valstybei negali būti keliama byla kitos valstybės narės teisme dėl bet kokios formos žalos, kuri atsirado teismo vietos valstybės teritorijoje ir kuri kaip nors susijusi su valstybės atsakovės ginkluotosiomis pajėgomis karo ar taikos metu, atlyginimo“, nes valstybė atsakovė šiuo atveju turi imunitetą.

14 Pagal Graikijos Konstitucijos 100 straipsnio 4 dalį *Anotato Eidiko Dikastrio* priimti sprendimai yra „neatšaukiami“. Be to, pagal šio teismo jurisdikciją apibrėžiančio kodekso 54 straipsnio 1 dalį jo sprendimas dėl to, ar tarptautinės teisės nuostatos turi būti laikomos visuotinai pripažįstamomis, *vaut erga omnes*, todėl *Anotato Eidiko Dikastrio* sprendimas, kuriuo išsklaidytos abejonės dėl to, ar konkreti tarptautinės teisės nuostata turi būti laikoma visuotinai pripažįstama, ir šiame sprendime šiuo

klausimu suformuluotas įvertinimas yra privalomi ne tik teismui, kuris pateikė klausimą *Anotato Eidiko Dikastrio* ar šalims, kurios pareiškė ieškinį (dėl kurio priimtas šis sprendimas), bet taip pat ir visiems teismams bei visoms Graikijos Respublikos institucijoms, kuriose iškilo ta pati teisinė problema.

15 Po to, kai ieškovai pagrindinėje byloje pasirėmė Briuselio konvencija, o, tiksliau kalbant, jos 5 straipsnio 3 ir 4 dalimis, kurios, jų nuomone, panaikino valstybių imunitetą dėl visų pažeidimų, padarytų bylą nagrinėjančio teismo valstybės teritorijoje, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar jam pareikštas ieškinys patenka į minėtos konvencijos taikymo sritį, šiuo atžvilgiu nurodydamas, kad valstybės atsakovės imunitetas ir dėl to Graikijos teismų jurisdikcijos nagrinėti jiems pateiktą bylą neturėjimas priklauso nuo atsakymo į ginčijamus teisės klausimus.

16 Tokiomis aplinkybėmis *Efeteio Patron* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar fizinių asmenų ieškiniai dėl žalos atlyginimo, pareikšti valstybei atsakovei, kuri pagal civilinę teisę atsako už savo ginkluotųjų pajėgų veiksmus arba neveikimą, patenka į Briuselio konvencijos taikymo *ratione materiae* sritį pagal jos 1 straipsnį, jeigu šie veiksmai arba neveikimas buvo vykdomi per ieškovų gyvenamosios vietos valstybės karinę okupaciją atsakovei įvykdžius karinę agresiją ir akivaizdžiai prieštarauja karo teisei bei gali būti laikomi nusikaltimais žmoniškumui?

2. Ar su Briuselio konvencijos sistema suderinama tai, kad valstybė atsakovė remiasi imuniteto pagrindu, nes atsakius į šį klausimą teigiamai, ši konvencija nebūtų taikoma atsakovo ginkluotųjų pajėgų veiksmams arba neveikimui, įvykdytiems iki Konvencijos įsigaliojimo dienos, t. y. 1941–1944 metais?"

Procesas Teisingumo Teisme

17 Teisingumo Teismo kanceliarijoje 2006 m. lapkričio 28 d. pateiktu laišku ieškovai pagrindinėje byloje pateikė pastabas dėl generalinio advokato išvadų ir paprašė Teisingumo Teismo „pripažinti, kad ši byla yra „ypač svarbi", ir ją, remiantis Teisingumo Teismo statuto 16 straipsniu, perduoti nagrinėti plenarinei sesijai arba didžiajai kolegijai".

18 Šiuo požiūriu visų pirma reikia priminti, kad nei Teisingumo Teismo statutas, nei jo Procedūros reglamentas nenumato galimybės šalims pateikti pastabas dėl generalinio advokato išvados. Be to, pagal Teisingumo Teismo praktiką toks pateiktas prašymas turi būti atmestas (žr., be kita ko, 2000 m. vasario 4 d. Nutarties *Emesa Sugar*, C-17/98, Rink. p. I-665, 2 ir 19 punktus).

19 Reikia taip pat priminti, kad pagal Teisingumo Teismo statuto 16 straipsnio trečiąją pastraipą „jis posėdžiauja Didžiosios kolegijos sudėties, kai to reikalauja bylos šalimi esanti valstybė narė ar Bendrijų institucija".

20 Taigi, viena vertus, iš to paties paminėto 16 straipsnio trečiosios pastraipos formuluotės išplaukia, kad fiziniai asmenys neturi teisės pateikti tokio prašymo, kita vertus, valstybė narė ar Bendrijų institucija, kuri yra bylos šalis, šiuo atveju nepateikė prašymo perduoti bylą nagrinėti Didžiajai kolegijai.

21 Be to, kitais nei to paties 16 straipsnio ketvirtojoje pastraipoje išvardytais atvejais tik Teisingumo Teismas, taikydamas jo penktąją pastraipą, išklausęs generalinį advokatą, gali nuspręsti perduoti bylą plenarinei sesijai, jei mano, kad ši byla yra ypač svarbi.

22 Šiuo atveju Teisingumo Teismas mano, kad nėra pagrindo atlikti tokį perdavimą.

23 Šiomis aplinkybėmis toks prašymas, koks aprašytas šio sprendimo 17 punkte, gali būti tik atmestas.

24 Reikia pridurti, kad tą pačią išvadą reikėtų padaryti ir darant prielaidą, kad ieškovų pagrindinėje byloje prašymas vertintinas kaip siekis atnaujinti procesą.

25 Šiuo požiūriu reikia priminti, kad pagal savo Procedūros reglamento 61 straipsnį Teisingumo Teismas, manydamas, kad negavo pakankamai paaiškinimų arba kad sprendimo priėmimui yra svarbus kuris nors šalių neaptartas argumentas, gali atnaujinti žodinę proceso dalį *ex officio*, generalinio advokato siūlymu arba šalių prašymu (žr., be kita ko, sprendimų: 2002 m. vasario 19 d., *Wouters ir kt.*, C-309/99, Rink. p. I-1577, 42 punktą; 2004 m. gruodžio 14 d. *Radlberger Getränkegesellschaft ir S. Spitz*, C-309/02, Rink. p. I-11763, 22 punktą ir 2006 m. birželio 29 d. *SGL Carbon prieš Komisiją*, C-308/04 P, Rink. p. I-5977, 15 punktą).

26 Tačiau šiuo atveju Teisingumo Teismas, išklausęs generalinį advokatą, mano, jog turi visą informaciją, būtiną atsakant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateiktus klausimus, ir kad ši informacija buvo aptarta teisminių ginčų metu.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

27 Savo pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Briuselio konvencijos 1 straipsnio pirmosios pastraipos pirmas sakinys turi būti aiškinamas taip, kad „civilinėms byloms“ šios nuostatos prasme priskiriami fizinių asmenų Susitariančiosios Valstybės teisme pareikšti ieškiniai kitai Susitariančiajai Valstybei, kuriais siekiama prisiteisti žalos, kurią patyrė ginkluotųjų pajėgų veiksmų per karines operacijas pirmosios valstybės teritorijoje aukų įpėdiniai, atlyginimą.

28 Pirmiausia reikia konstatuoti, kad nors pagal 1 straipsnio pirmosios pastraipos pirmą sakinį Briuselio konvencija numato principą, pagal kurį jos taikymo sritis ribojama „civilinėmis ir komercinėmis bylomis", ši konvencija neapibrėžia nei šios sąvokos turinio, nei apimties.

29 Šiuo klausimu būtina priminti, kad siekiant Susitariančiosioms Valstybėms ir suinteresuotiesiems asmenims užtikrinti, esant galimybei, lygiateisiškumą ir vienodas iš Briuselio konvencijos išplaukiančias teises ir pareigas, paminėtos nuostatos sąvokų negalima aiškinti kaip paprastos nuorodos į vienos ar kitos atitinkamos valstybės vidaus teisę. Be to, iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos matyti, jog sąvoka „civilinės ir komercinės bylos" turi būti laikoma savarankiška ir ją reikia aiškinti, viena vertus, atsižvelgiant į Briuselio konvencijos tikslus ir sistemą, o kita vertus, į bendruosius principus, išplaukiančius iš nacionalinių teisinių sistemų (žr., be kita ko, 1976 m. spalio 14 d. Sprendimo *LTU*, 29/76, Rink. p. 1541, 3 ir 5 punktus; 1980 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Rüffer*, 814/79, Rink. p. 3807, 7 punktą; 2002 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Baten*, C-271/00, Rink. p. I-10489, 28 punktą; 2003 m. gegužės 15 d. Sprendimo *Préservatrice foncière TIARD*, C-266/01, Rink. p. I-4867, 20 punktą ir 2006 m. gegužės 18 d. Sprendimo *ČEZ*, C-343/04, Rink. p. I-4557, 22 punktą).

30 Teisingumo Teismo nuomone, toks aiškinimas, remiantis teisinius santykius tarp ginčo šalių ar jo objektą apibūdinančiomis aplinkybėmis, reikštų nepriskirti tam tikrų ieškinių ar teismo sprendimų Briuselio konvencijos taikymo sričiai (žr. minėto sprendimo *LTU* 4 punktą; minėto sprendimo *Rüffer* 14 punktą; minėto sprendimo *Baten* 29 punktą; minėto sprendimo *Préservatrice foncière TIARD* 21 punktą; minėto sprendimo *ČEZ* 22 punktą ir 2002 m. spalio 1 d. Sprendimą *Henkel*, C-167/00, Rink. p. I-8111, 29 punktą).

31 Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad nors tam tikri ginčai tarp viešosios institucijos ir privatinės teisės subjekto gali patekti į Briuselio konvencijos taikymo sritį, kitaip yra, kai viešoji institucija vykdo viešosios valdžios funkcijas (žr. minėto sprendimo *LTU* 4 punktą; minėto sprendimo *Rüffer* 8 punktą; minėto sprendimo *Henkel* 26 punktą; minėto sprendimo *Baten* 30 punktą; minėto sprendimo *Préservatrice foncière TIARD* 22 punktą ir 1993 m. balandžio 21 d. Sprendim o *Sonntag*, C-172/91, Rink. p. I-1963, 20 punktą).

32 Taikydamas šį principą Teisingumo Teismas nusprendė, kad nacionalinė ar tarptautinė viešosios teisės reglamentuojama institucija, kuri, išieškodama iš privatinės teisės reglamentuojamo asmens mokesčius už jos įrangos naudojimą ir už jos teikiamas paslaugas, vykdo viešosios valdžios funkcijas, ypač kai toks naudojimas yra privalomas ir išimtinis, o mokesčių dydis, apskaičiavimo būdai ir surinkimo tvarka yra vienašališkai nustatoma vartotojų atžvilgiu (minėto sprendimo *LTU* 4 punktas).

33 Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad sąvoka „civilinės ir komercinės bylos" Briuselio konvencijos 1 straipsnio pirmosios pastraipos pirmo sakinio prasme neapima bylos, kurioje viešuosius vandens kelius administruojanti valstybė reiškia ieškinį teisiškai atsakingam asmeniui siekdama išieškoti išlaidas, patirtas dėl paskendusio turto iškėlimo vykdant tarptautinius įsipareigojimus, kurį atliko arba suorganizavo ši administratorė vykdydama viešosios valdžios funkcijas (minėto sprendimo *Rüffer* 9 ir 16 punktai).

34 Tokio pobūdžio argumentai kyla dėl to, kad viena iš ginčo šalių turi viešosios valdžios galias atlikdama funkcijas, nepatenkančias į bendrųjų teisės nuostatų, taikytinų santykiams tarp privačių asmenų, taikymo sritį (šiuo klausimu žr. minėtus sprendimus: *Sonntag*, 22 punktą; *Henkel*, 30 punktą; *Préservatrice foncière TIARD*, 30 punktą ir 2004 m. vasario 5 d. Sprendimą *Frahuil*, C-265/02, Rink. p. I-1543, 21 punktą).

35 Toks vertinimas juo labiau yra taikytinas tokioje byloje kaip pagrindinė.

36 Ieškovų pagrindinėje byloje pateiktas ieškinys Vokietijos Federacinei Respublikai dėl žalos atlyginimo yra susijęs su ginkluotųjų pajėgų operacijomis Antrojo pasaulinio karto metu.

37 Kaip savo išvadų 54–56 punktuose nurodo generalinis advokatas, nekyla jokių abejonių, kad ginkluotojų pajėgų operacijos yra viena iš valstybės suverenitetui būdingų reiškinių, nes dėl jų vienašališkai ir įpareigojamai nusprendžia kompetentingos viešosios institucijos ir jos yra neatskiriamai susijusios su valstybių užsienio politika bei jų gynyba.

38 Iš to išplaukia, kad tokie veiksmai, kuriais grindžiama ieškovų pagrindinėje byloje nurodyta žala ir pastarųjų Graikijos teismuose pateiktas ieškinys dėl žalos atlyginimo, turi būti traktuojami kaip atitinkamos valstybės viešosios valdžios apraiška jų atlikimo metu.

39 Atsižvelgiant į šio sprendimo 30 punkte primintą Teisingumo Teismo praktiką, ieškinys, koks yra pareikštas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, nepatenka į Briuselio konvencijos taikymo *ratione materiae* sritį, kaip ji apibrėžta šios konvencijos 1 straipsnio pirmosios pastraipos pirmame sakinyje.

40 Tokio aiškinimo negali pakeisti argumentai, kuriuos detalizavo ieškovai pagrindinėje byloje, kad, viena vertus, Graikijos teismuose Vokietijos Federacinei Respublikai jų pareikštas ieškinys turi būti nagrinėjamas kaip ieškinys dėl civilinio pobūdžio atsakomybės, kuriam, be to, taikomi Briuselio konvencijos 5 straipsnio 3 ir 4 punktai, ir, kita vertus, kad *jure imperii* atlikti veiksmai neapima neteisėtų ir neleistinų veiksmų.

41 Pirmiausia, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, jog to, kad ieškovas pateikia reikalavimą, kuris grindžiamas viešosios valdžios veiksmu, pakanka, kad jo ieškinys, nepaisant jam šiuo tikslu nacionalinės teisės numatomos proceso prigimties, būtų traktuojamas kaip nepatenkantis į Briuselio konvencijos taikymo sritį (žr. minėto sprendimo *Rüffer* 13 ir 15 punktus). Todėl aplinkybė, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pareikštas ieškinys yra civilinio pobūdžio, nes juo siekiama išieškoti ieškovams pagrindinėje byloje padarytą turtinę ir neturtinę žalą, yra nereikšminga.

42 Be to, nuoroda į Briuselio konvencijos 5 straipsnio 3 ir 4 punktuose skelbiamas jurisdikcijos taisykles yra netinkama, nes yra logiška prieš tai išsiaiškinti, ar ši nuoroda taikytina pagrindinėje byloje, nes neigiamo atsakymo atveju, kaip yra šioje byloje, bylą nagrinėjantis teismas atleidžiamas nuo toje pačioje konvencijoje numatytų materialiųjų taisyklių vertinimo.

43 Galiausia, klausimas dėl viešosios valdžios teisėtų ar neteisėtų veiksmų, kurie yra ieškinio pagrindinėje byloje pagrindas, yra susijęs su šių veiksmų pobūdžiu, o ne su bylomis, kuriose jie nagrinėjami. Kadangi ši byla, atskirai vertinant, turėtų būti laikoma nepatenkančia į Briuselio konvencijos taikymo sritį, tokių veiksmų neteisėtumas negali pateisinti kitokio išaiškinimo.

44 Be to, šiuo klausimu ieškovų pagrindinėje byloje ginamas teiginys, jei jis būtų priimtinas, keltų kitus esminius klausimus, į kuriuos reiktų atsakyti dar prieš tvirtai nustatant Briuselio konvencijos taikymo sritį. Tokie sunkumai būtų neabejotinai nesuderinami su šios konvencijos sistema ir tikslais, kuri, kaip išplaukia iš jos preambulės ir P. Jenard pranešimo dėl Briuselio konvencijos (OL C 59, 1979, p. 1), grindžiama Susitariančiųjų Valstybių tarpusavio pasitikėjimu jų teisinėmis sistemomis ir teisminėmis institucijomis bei kuria siekiama užtikrinti teisinį saugumą numatant vienodas jurisdikcijų kolizijos taisykles civilinės ir komercinės srities bylose, taip pat supaprastinti formalumus siekiant greito teismo sprendimų, priimtų Susitariančiosiose Valstybėse, pripažinimo ir vykdymo.

45 Be to, tos pačios teisminio bendradarbiavimo civilinių bylų srities 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 805/2004, sukuriantis neginčytinų reikalavimų Europos vykdomąjį raštą (OL L 143, p. 15), kurio 2 straipsnio 1 dalyje nurodoma, jog jis taikomas „civilinėse ir komercinėse bylose“, toje pačioje nuostatoje patikslina, kad „jis neišplečiamas <...> valstybės atsakomybei

už veiksmus ir aplaidumą vykdant valstybės įgaliojimus (*acta iure imperii*)“, šiuo atžvilgiu neišskirdamas šių veiksmų ar neveikimo teisėtumo ar neteisėtumo. Tas pats pasakytina ir apie 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1896/2006, nustatančio Europos mokėjimo įsakymo procedūrą (OL L 399, p. 1), 2 straipsnio 1 dalį.

46 Atsižvelgiant į prieš tai išdėstytus argumentus, į pateiktą pirmąjį klausimą reikia atsakyti, jog Briuselio konvencijos 1 straipsnio pirmosios pastraipos pirmas sakinys turi būti aiškinamas taip, kad „civilinėms byloms“ šios nuostatos prasme nepriskiriami fizinių asmenų Susitariančiojoje Valstybėje pareikšti ieškiniai kitai Susitariančiajai Valstybei dėl žalos, kurią patyrė ginkluotųjų pajėgų veiksmų per karines operacijas pirmosios valstybės teritorijoje aukų įpėdiniai, atlyginimo.

Dėl antrojo klausimo

47 Atsižvelgiant į atsakymą į pirmąjį klausimą, į antrąjį klausimą atsakyti nereikia.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

48 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo, iš dalies pakeistos 1978 m. spalio 9 d. Konvencija dėl Danijos Karalystės, Airijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prisijungimo, 1982 m. spalio 25 d. Konvencija dėl Graikijos Respublikos prisijungimo, 1989 m. gegužės 26 d. Konvencija dėl Ispanijos Karalystės ir Portugalijos Respublikos prisijungimo 1 straipsnio pirmosios pastraipos pirmas sakinys turi būti aiškinamas taip, kad „civilinėms byloms“ šios nuostatos prasme nepriskiriami fizinių asmenų Susitariančiojoje Valstybėje pareikšti ieškiniai kitai Susitariančiajai Valstybei dėl žalos, kurią patyrė ginkluotųjų pajėgų veiksmų per karines operacijas pirmosios valstybės teritorijoje aukų įpėdiniai, atlyginimo.

Parašai.